Fondazzjoni għall-Konservazzjoni tan-Naħla Maltija
e nahlamaltija@gmail.com | w facebook.com/NahlaMaltija

28 ta' Marzu 2023
Referenza 23-03

KONSULTAZZJONI PUBBLIKA
DWAR L-ISTRATEĠIJA NAZZJONALI TAL-BIJODIVERSITÀ U PJAN TA' AZZJONI SAL-2030

B'referenza għall-konsultazzjoni pubblika imsemmija hawn fuq, bħala organizzazzjoni li qed naħdmu favur il-konservazzjoni tan-Naħla Maltija (*Apis mellifera ruttneri*) nixtiequ nżidu l-kummenti tagħna dwar l-istrateġija proposta. Ser inkunu qed niffukaw il-kummenti tagħna fuq azzjonijiet li b'mod dirett jolqtu l-vitalita tan-Naħla tal-Għasel Maltija.

L-importanza tal-bijodiversità

Il-bijodiversità hi essenzjali għax hija l-varjetà tal-ħajja fid-Dinja, inkluża l-varjetà ta' pjanti, annimali, u mikro-organiżmi, id-differenzi ġenetiċi bejniethom, u l-ekosistemi li jiffurmaw. Hija kejl ta' din il-varjetà u l-proċessi tagħha, inkluż in-numru ta' speċi u sottospeċi (u varjanti), il-livell ta' diversità ġenetika, u l-varjetà tal-abitati u ekosistemi. Filfatt bijodiversità hi kkategorizzata fi tlett tipi; ġenetika, speċi u ekoloġija. Il-bijodiversità hija importanti għal ambjent b'saħħtu, billi tipprovdi servizzi essenzjali bħall-pollinazzjoni, il-kontroll tal-pesti, il-ħażna tal-karbonju, il-filtrazzjoni tal-ilma, u l-arrikkiment tal-ħamrija; filwaqt li tipprovdilna wkoll riżorsi vitali bħal ikel, riżorsa t'enerġija u mediċini fost ħafna oħrajn.

In-Naħla tal-Għasel Maltija, u l-isfidi li qed taffaċċjha

Fost ir-reġjuni li l-ispeċi tan-Naħla tal-Għasel (*Apis mellifera*) hi indiġena insibu dak Mediterranju. In-Naħla tal-Għasel hi speċi ta' dakkara importanti ferm. Mhux biss minħabba l-irwol ta' dakkara ġeneralista li għandha din l-ispeċi u għaldaqstant is-servizz ekoloġiku importanti li tipprovdi, iżda wkoll minħabba l-irwol fundamentali li għanda f'kuntest kulturali u apikulturali. Fil-gżejjer Maltin, insibu tgħammar is-sottospeċi (razza) tan-Naħla tal-Għasel Maltija (*Apis mellifera ruttneri*) li tinsab biss fl-arċipelagu Malti, fatt li jagħmilha endemika għal

dawn il-gżejjer. Sforz id-distribuzzjoni limitata ta' din is-subspeċi ta' Naħla tal-Għasel, tagħmilha aktar sensittiva għal proċessi li preżentament qegħdin u 'il quddiem jistgħu jikkawżaw is-sitwazzjoni imwera tagħha. Konsegwentament dal-proċessi jkompli jgħawwru l-bijodiversità fraġġli li tinsab f'pajjiżna.

Huwa ċar li l-karatteristiċi tan-Naħla Maltija qed jiġu imniġġsa min-Naħal tal-Għasel ta' razez barranin li qegħdin jiġu impurtat f'pajjiżna. Peress li n-Naħal tal-Għasel jitgħammar fuq barra b'distinzjoni minima bejn sottospeċi differenti, dan qiegħed iwassal sabiex il-ġenetika tan-Naħla Maltija li kienet iżolata għal għexieren ta' snin titħallat (*hybridisation*). Konsegwentement, b'mod indirett in-Naħla Maltija qed tinqered għax ftit ftit, qiegħda titlef il-karatteristiċi 'Maltin' minħabba dan it-taħlit. Iktar minn hekk, dan iwassal sabiex l-adattament li kellha biex tgħix f'abitat u klima lokali jintilef ukoll. Dan il-proċess ta' taħlit bla dubju tefa' lil din is-sottospeċi endemika għal pajjiżna f'riskju serju ta' estinzjoni, sottospeċi li tifforma parti mill-patrimonju naturali Malti.

Tajjeb li ssir ukoll referenza għas-settur apikulturali lokali, li jiddependi intrinsikament fuq in-Naħla tal-Għasel Maltija. Preżentament, sforz il-kontrolli minimi ta' x'jista jiġi impurtat minn barra, in-naħla lokali qed tiġi kontaminata ġenetikament. F'ambitu fejn fis-sajf 2022, f'temp ta' ftit ġimgħat intilfu madwar 70% tal-kolonji fl-imġiebaħ minħabba l-Bagħal taż-Żunżan (*Vespa orientalis*), għandna: (a) Nirrikonoxxu li kull studju li sar dwar il-prevalenza tan-Naħla Maltija issa hu skadut u għaldaqstant hemm bżonn ta' studji ġodda, u (b) Ikun hemm pjan urġenti li ma jħallix l-importazzjoni tan-naħal minn barra (kif ġara meta ġiet introdotta l-*Varroa*) biex jikkompensa għat-telfien tan-naħal.

Fil-kuntest tat-tibdil fil-klima, il-protezzjoni tal-bijodiversità hija importanti ferm. Il-konservazzjoni tas-sottospeċi lokali hi ukoll importanti ferm minn dan l-aspett. Il-potenzjal t' addament għal klima iktar ħarxa fil-futur qarib qiegħda biss fil-konservazzjoni tas-sottospeċi endemika. L-importanza tal-konservazzjoni tan-naħla lokali u t-trobbija tagħha hu vantaġġuż u

ta' importanza. Fiha innifisha s-sottospeċi Maltija għandha valur intrinsiku sforz l-endemiċità tagħha, li tkompli tarrikkixxi il-bijodiversità lokali. Il-konservazzjoni ta' din is-sottospeċi huwa neċessarju anke f'ambitu t'apikultura sostenibbli fil-ġejjieni.

Triq 'il quddiem

Hekk kif l-ERA bħalissa qiegħda tfassal (1) Strateġija Nazzjonali tal-Bijodivesita u l-Pjan ta' Azzjoni sal-2030, u (2) Strateġija Nazzjonali u Pjan ta' azzjoni għad-Dakkara sal-2035, huwa neċessarju li ż-żewg strateġiji jkunu jikkumplimentaw lil xulxin, u ma jsirux f'iżolament, dan sforz l-importanza u l-korrelazzjoni li hemm bejniethom. Fost l-oħrajn aspett importanti, u li jikkumplimenta iż-żewġ strateġiji hu l- bijodiversità fil-ġenetika.

Għandha tiġi kkunsidrata bis-serjeta l-pass li titwaqqaf l-importazzjoni tan-naħal tal-għasel minn barra. Iktar 'il quddiem ser inkunu qed nippublikaw artiklu li fih jindirizza din il-kwistjoni, mil-lat legali, u kif dan hu possibli, kif ġa qed isir f'ċertu pajjiżi tal-Unjoni Ewropea. Permezz ta' dan il-pass tkun qiegħda tiġi ssalvagwardjata l-bijodiversita tad-dakkara lokali, fil-forma tan-Naħla Maltija. Iżda mhux biss. L-introduzzjoni ta' stokk ta' naħal barrani, iżid ir-riskju ta' introduzzjoni ta' mard li jaffetwa lin-Naħla Maltija kif diġa ġara fil-passat (*American foulbrood* u *Varroa*). Riċerka turi li mard li jaffetwa u li hu prevalenti fost in-Naħal tal-Għasel, għandu wkoll virulenza f'insetti oħrajn dakkara. Fost il-modi ta' kif jista' jixxerred dan il-mard hu permezz tal-fjuri stess, li jżuruhom naħal tal-għasel marid, li imbagħad imarrad lil dakkara oħrajn. Għaldaqstant pass li jipprojbixxi l-introduzzjoni tan-Naħal tal-Għasel minn barra, mhux biss ikun qed iħares is-saħħa tan-Naħla Maltija u sostenibilita tal-apikultura lokali, iżda wkoll b'mod indirett dakkara oħra lokali, u f'kuntest aktar wiesgħa, l-bijodiversità lokali.

Sakemm nilħqu dan il-livell ta' konservazzjoni, b'mod immedjat għandha tibda' l-ħidma sabiex għal inqas, jiġu mwaqqfa Żoni ta' Konservazzjoni tan-Naħla Maltija fejn ċertu żoni fil-pajjiż tkun tista' tiġi mrobbija biss l-ekotip lokali. Dan għandu jsir kemm sabiex in-naħħala jkunu esposti għal din il-bidla fil-ħsieb b'mod gradwali, iżda wkoll ħalli tagħti ċans lill-pubbliku u lil istess

naħħala jedukaw ruħu f'dan ir-rigward. Din il-proposta tista' tiġi inkorporata ma' Mira 1 li qed tipproponi li sa 2030, 30% tal-art Maltija sa tkun protetta u tkun tifforma parti minn netwerk ekoloġiku.

Għandha tiġi riċerkata l-implikazzjonijiet ta' *carrying capacity* tal-abitati Maltin, speċjalment minħabba il-*mean high density* għoli li nsibu f'pajjiżna, u li b'mod dirett taffetwa l-produzzjoni fl-apikultura, iżda wkoll l-istatus ta' dakkara oħrajn. F'dan ir-rigward, għandhom jitnaqqsu kolonji ta' naħal li ġew minbarra, mill-banda l-oħra jeħtieġ wkoll studji fuq l-istokk ta' Naħal tal-Għasel Malti li għandna, sabiex nevitaw *inbreeding* li jwassal għal telf fit-tul fis-saħħa tal-istess naħal.

Konklużjoni

Kuntenti naqraw li Mira 4 qed tipproponi li diversita ġenetika ta' speċi Maltin sa tkun salvagwardjata. Importanti li l-konservazzjoni ma tkun tkunx biss *ex-situ* hekk kif propost taħt Azzjoni 4.2 imma wkoll *in-situ*. Tkun ta' dieqa li nippruvaw nikkonservaw speċi lokali li imbagħad ma jkunux kapaċi jgħixu fl-ambjent naturali tagħhom. Għaldaqstant il-konservazzjoni tal-abitati naturali hi ugwalment importanti għall-ambjent b'saħħtu.

In-Naħla Maltija tista' tiġi konservata fl-intier tagħha biss jekk titwaqqaf il-kontaminazzjoni tal-ġenetika tagħha u wara jibda' stadju ta' purifikazzjoni tal-istokk lokali. Dan it-tip ta' taħlit hu wkoll meqjus bħala tniġġis, tniġġis tal-ġenetika (genetic pollution)!

Tislijiet,
Fondazzjoni għall-Konservazzjoni tan-Naħla Maltija